סידור הזמנים – ערב שנת שמיטה תשפ"ב

יום שישי י"ד אב

שתילת עצי פרי: זמן אחרון לשתילת עצי פרי, עד סוף היום. לאחר תאריך זה אין לשתול עצי פרי[1]. אמנם אם העץ היה עם גוש עפר בעציץ נקוב, ורוצה להעבירו לקרקע עם הגוש, אפשר לשתול גם לאחר תאריך זה (אמנם יעשה שאלת רב).

יום שני ט"ו אלול

שתילת עצי סרק: זמן אחרון לשתילת עצי סרק, עד סוף היום (לכתחילה). לאחר תאריך זה אין לשתול עצים[2]. אמנם אם העץ היה עם גוש עפר ורוצה להעבירו לקרקע עם הגוש, אפשר לשתול גם לאחר תאריך זה.

אם בכל זאת רוצה לנטוע עצי סרק אחרי תאריך זה, יש לסמוך בזמן הזה על המתירים[3].

יום שישי כ"ו אלול

שתילת פרחים או זריעת זרעים: זמן אחרון לשתילת פרחים או זריעת זרעים, עד סוף היום[4]. לאחר תאריך זה אין לשתול פרחים או לזרוע זרעים. אמנם כל זה לגבי עצם השתילה, אבל אם רוצה לאכול בשביעית ירקות שזרע לפני כן, צריך לזרוע קודם ובאופן שעד ראש השנה הצמח ינבוט וייראה מעל פני הקרקע (שלא יאסר באיסור ספיחין).

יום שני כ"ט אלול

תוספת שביעית: צריך להוסיף זמן מועט על שנת השמיטה, כמו בתוספת שבת, לכן בסוף היום יימנע מלעשות מלאכות שאסורים בשמיטה.

הכנה לשנת השמיטה

הכנות לפני שנת השמיטה: יש להקדים ולבצע בשנה הששית את כל המלאכות האפשריות כדלהלן[5]:

גיזום: גיזום מדוקדק לפני שמיטה ימנע את הצורך לגזום בשמיטה, לכן יש לבצע לפני שמיטה את הגיזומים הבאים: **1.** בעצים: לבצע קודם שמיטה גזום סתווי בנשירים ותדירי ירק כמו גיזום להפחתת נוף למניעת שברי רוח בחורף, גיזום לעצוב בעצים צעירים, גיזום לדלול בעצי פרי. **2.** בשיחים: גיזום לחידוש, גיזום להסחת צמיחה, קיטום וגיזום לדילול ענפים. **3.** במדשאות: יש להקדים את כל העבודות השנתיות כגון: דילול המידשאות, חיפוי חול וכדו'.

תמיכת עצים: יש להקדים לפני שמיטה את תמיכת העצים הצעירים ע"י קשירה וכדומה, וכן תמיכת זרועות וקשירתם למניעת שבר ופיצול, כדי למנוע גיזומים בשמיטה.

דישון: **1.** דישון בזרחן ואשלגן יש לתת במנות מתאימות בששית סמוך לראש השנה, כדי לדלג על הדישון בדשנים אלה בשמיטה. **2.** אפשר להשתמש בזבל אורגני. יש המתירים גם בדשנים איטי תמס המכילים את כל המינרלים.

הגנה מפני קרה: באזורים רגישים לקרה יש לבצע קודם ראש השנה הלבנת גזעים, וסגירת צלחות סביב עצים שידוע שלא יושקו יותר עד בא הגשמים.

הדברת עשבים: יש להקפיד על נקיון הגינה מעשבים לפני שנת שמיטה, כדי להמנע מטיפולים מיותרים בשמיטה. אפשר להשתמש בריסוסי קרקע בסתיו (על אדמה נקיה מעשבים) בחומרים מונעי הצצת עשבים כגון: סימזין, גול, רונסטאר וכד' אפשר להפעילם בהשקיה סמוך לריסוס ואפשר בחלק מהחומרים לחכות שגישמי החורף יפעילום. את שולי המדשאה אפשר לרסס בראונדאפ, דגנול וכדומה.

---

[1] יש להקדים תחילה מהלכות ערלה. הנוטע אילן צריך להמתין שלש שנים לפני שפירות האילן יהיו מותרים (שנה הרביעית היא נטע רבעי). שנות ערלה נמנים מראש השנה לראש השנה, למשל, הנוטע אילן בחודש ניסן, כשיגיע ראש השנה נחשב ששלמה שנה שלימה, וצריך להמתין רק עוד שנתיים (עוד שתי ראש השנה). אמנם הנוטע בחודש אלול, כשיגיע ראש השנה אין נחשב ששלמה שנה שלימה, כי שלשים יום בשנה חשוב כשנה, אבל פחות לא. בנוסף, אילן משריש רק לאחר ארבעה עשר יום, לכן, הנוטע אילן ורוצה שיחשב בראש השנה הראשון, שכבר עברה שנה שלימה, צריך לנטוע לפני ראש השנה באופן שהאילן ישריש עד שלושים יום לפני ראש השנה, על כן צריך ארבעה עשר יום שהוא כדי זמן השרשה, ועוד שלשים, ולכן רק אם נוטע עד סוף יום ט"ו באב, כשיגיע ראש השנה נחשב שעברה שנה שלימה, ארבעה עשר יום של השרשה, ועוד שלשים יום כדי שיחשב לשנה. שולחן ערוך (יו"ד סימן רצד). כיון שכך, כדי שלא יהיה מראית עין שיסברו שנטע אילן בשמיטה, גזרו חכמים שלא יטע אדם אילן פרי לפני השמיטה באופן שלא יחשב שעברה שנה שלימה משנות הערלה. לכן, לא יטע אדם בערב שביעית מסוף יום ט"ו באב והלאה , כי אם יטע, לא תושלם שנה ראשונה של שנות ערלה בראש השנה של שמיטה, ויסברו העולם שנטע אילן בשנת השמיטה כי רואים שעדיין לא שלמה השנה הראשונה לשנות ערלה. רמב"ם הלכות שמיטה (פרק ג הלכה יא). שולחן ערוך (סימן רצד). אמנם המהרי"ק כתב טעם אחר בדעת הרמב"ם, שכיון שיראו את תחילת צמיחת האילן, יסברו שנטע בשמיטה, ונפק"מ בין ב' הטעמים יכול להיות לענין אילנות סרק.

[2] ראה דרך אמונה (פ"א סק"א). וכן פסק באור לציון (שביעית עמוד כד).

[3] התירו באילנות סרק לדעת הרמב"ם, הגרעק"א בהגהות על הרמב"ם, פאת השולחן בדעת הרמב"ם, והפני יהושע בר"ה. והחזו"א (סימן כב אות ה). וכן באור לציון (שביעית עמוד כד) כתב שבדיעבד במקום הצורך יש להקל.

[4] אור לציון (שביעית עמוד כד).

[5] הקטע הבא על טיפול בעצים קודם השמיטה, העתקתי לתועלת הציבור.